

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประการแรกเพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกธนาคารชุมชน บ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ประการที่สองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ ธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนก ตาม ปัจจัยส่วนบุคคล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุม มะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 320 ชุด ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

1. การมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน สถานภาพสมรส สถานภาพภายในกลุ่มสมาชิก และประสบการณ์ในการทำงานของ คณะกรรมการกลุ่มธนาคารชุมชน

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานทางการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมสมาชิกธนาคารชุมชน บ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เป็นเพศชาย มากที่สุด เป็นกลุ่มอายุ 21-40 ปีเป็น ส่วนใหญ่ มีระดับประถมศึกษามากที่สุด ส่วนใหญ่อาชีพชาวนา/ ชาวสวน/ ชาวไร่ มีรายได้ ต่อเดือน 10,001- 20,000 บาท/ เดือน มากที่สุด ส่วนใหญ่มีสถานสมรส ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก กลุ่มเกือบทั้งหมด ส่วนคณะกรรมการมีประสบการณ์ของการทำงาน 6 ปีขึ้นไป

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบล
หนองไม้แก่น อำเภอลำดวน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ
ปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายชื่อได้ดังนี้

- ด้านร่วมรับประโยชน์ สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 1
- ด้านร่วมปฏิบัติ สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 2
- ด้านร่วมคิดค้นและวางแผน สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับที่ 3
- ด้านร่วมติดตามและประเมินผล สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับที่ 4

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบล
หนองไม้แก่น อำเภอลำดวน จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านร่วมคิดและวางแผน พบว่า ในภาพรวม
สมาชิกของธนาคารชุมชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายชื่อได้ดังนี้

ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมในการจัดการธนาคารชุมชน สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ
ปานกลาง เป็นอันดับที่ 1

มีส่วนร่วมเสนอโครงการ/ กิจกรรมธนาคารชุมชนสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ
ปานกลางเป็นอันดับที่ 2

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบล
หนองไม้แก่น อำเภอลำดวน จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านร่วมปฏิบัติ พบว่า ในภาพรวมสมาชิก
ของธนาคารชุมชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกตามรายชื่อได้ดังนี้

ไปใช้บริการธนาคารชุมชนสมาชิกมีส่วนร่วม สมาชิกมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก
เป็นอันดับที่ 1

เข้าใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับในการใช้บริการธนาคารชุมชนสมาชิกมี
ส่วนร่วม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เป็นอันดับที่ 2

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบล
หนองไม้แก่น อำเภอลำดวน จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านร่วมรับประโยชน์ พบว่า ในภาพรวม
สมาชิกของธนาคารชุมชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายชื่อได้ดังนี้

ได้รับความสะดวกในการรับบริการธนาคารชุมชนเป็นอย่างดี สมาชิกมีส่วนร่วม
อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่ 1

ได้รับสวัสดิการในการเข้าร่วมโครงการธนาคารชุมชน สมาชิกมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ
ปานกลาง เป็นอันดับที่ 2

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทราด้านร่วมติดตามและประเมินผล พบว่า ในภาพรวมสมาชิกของธนาคารชุมชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายชื่อได้ดังนี้

ในการติดตามข่าวสารการดำเนินงานของธนาคารชุมชน สมาชิกมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 1

การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการธนาคารชุมชน สมาชิกมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย เป็นอันดับที่ 2

การมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานธนาคารชุมชน สมาชิกมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย เป็นอันดับที่ 3

การทดสอบสมมติฐาน

เพศชาย และเพศหญิง มีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขามแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

อายุของสมาชิกที่ต่างกันมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขามตำบลหนองไม้แก่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

การศึกษาของสมาชิกที่ต่างกันมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขามตำบลหนองไม้แก่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

อาชีพของสมาชิกที่ต่างกันมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขามตำบลหนองไม้แก่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

รายได้ของสมาชิกที่ต่างกันมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขามตำบลหนองไม้แก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

สถานภาพสมรสของสมาชิกที่ต่างกันมีส่วนร่วมของธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขามตำบลหนองไม้แก่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

ประสบการณ์คณะกรรมการที่ต่างกันมีส่วนร่วมธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขามตำบลหนองไม้แก่น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สถานภาพของสมาชิกที่ต่างกันมีส่วนร่วมธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขามตำบลหนองไม้แก่น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกธนาคารชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอบางยาง จังหวัดยะลา พบว่า ในภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านร่วมรับประโยชน์ ด้านร่วมปฏิบัติ ด้านร่วมคิดค้นและวางแผน และด้านร่วมติดตามและประเมินผล ซึ่งทั้ง 4 ด้าน สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะ สำเริงตระกูล (2545) ได้ศึกษางานวิจัยธนาคารหมู่บ้าน (Grameen Bank) ของประเทศบังคลาเทศ พบความสำเร็จของธนาคารหมู่บ้านในระดับสูง ในการสนับสนุนการแก้ปัญหาประชาชนยากจนฐานล่างของประเทศบังคลาเทศ โดยสรุปผลการศึกษานี้ธนาคารหมู่บ้านประเทศบังคลาเทศ ได้แก่ จากการศึกษาวิจัยธนาคารหมู่บ้านประเทศบังคลาเทศ มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทยที่ธนาคารออมสินจัดตั้งโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ปัญหาคนยากจนเข้าสู่ระบบการเงินของรัฐบาล เพื่อนำไปประกอบอาชีพอิสระส่วนตัวและส่งผลในการแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ธนาคารหมู่บ้านประเทศบังคลาเทศ เป็นการเปิดธนาคารเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาประชาชนยากจนฐานล่างของประเทศบังคลาเทศ โดยมีการรวมกลุ่มกันของสมาชิกธนาคารสนับสนุนและนำผู้ด้อยโอกาสเข้าสู่ระบบสถาบันการเงินทั้งชายและหญิง จัดการเออาร์เคเอเปรียบจากนายทุนผู้ออกเงินกู้ เปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสได้ประกอบกิจการเป็นของตนเองอย่างมีศักยภาพ และผู้ด้อยโอกาสสนับสนุนซึ่งกันและกัน นำสมาชิกสู่การเพิ่มพูนรายได้ สร้างระบบบริหารธนาคารและการดำเนินงานธนาคารหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้านของประเทศบังคลาเทศสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการเปิดธนาคารประชาชนของประเทศไทย การแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจไทย สนับสนุนงบประมาณเงินกู้ให้ธนาคารของประเทศไทยในการประกอบอาชีพสู่ความยั่งยืน พร้อมทั้งลูกค้าธนาคารประชาชนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการค้าประกันเงินกู้ เกิดระบบการรวมกลุ่มกันของสังคมไทย ธนาคารหมู่บ้านประเทศบังคลาเทศและธนาคารประชาชนประเทศไทย เข้าสู่การพัฒนาสังคมฐานรากอย่างเป็นระบบทั้งด้านบริการด้านการอำนวยความสะดวก และการพัฒนาอาชีพสู่ความยั่งยืนของสมาชิกธนาคาร

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นพบว่า สมาชิกได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในด้านร่วมรับประโยชน์และด้านร่วมปฏิบัติ โดยสมาชิกเห็นถึงการมีประโยชน์ร่วมกันในสังคมของคนในชุมชน ซึ่งเข้าสู่การพัฒนาโครงสร้างทางสังคมที่มีฐานรากอย่างเป็นระบบและมีความยั่งยืน แต่ในขณะที่สมาชิกไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในด้านร่วมคิดและวางแผน ด้านร่วมติดตามและประเมินผลที่ด้อยลงไป ฉะนั้นคณะกรรมการต้องหันมาให้ความสนใจให้มากขึ้น โดยเน้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในด้านวางแผนและประเมินผลให้มากยิ่งขึ้น เพื่อการพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานธนาคารชุมชน เพื่อที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนของสมาชิกธนาคารชุมชน

ผลการจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ สมรส และรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคารชุมชนแตกต่างกัน โดยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ในการให้บริการในปัจจุบันของธนาคารชุมชน ในภาพรวม โดยมองในด้านการให้บริการการจัดสวัสดิการของธนาคารชุมชน และด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน เป็นสิ่งสำคัญ การให้บริการที่ตรงกับความต้องการของสมาชิก การเลือกสรร มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน มีความจริงใจในการให้บริการ มีการจัดองค์กรที่ดีมีการบริหารงานที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. คณะกรรมการธนาคารชุมชนควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการติดตามการบริการของธนาคารชุมชน เพราะถือได้ว่าสมาชิกเป็นผู้บริโภคที่สำคัญ แต่หากมีปัญหาเกิดขึ้นทางคณะกรรมการธนาคารชุมชน ก็สามารถแก้ปัญหาให้สมาชิกได้อย่างทันท่วงที และหากมีบริการใหม่ๆ เสริมขึ้นมา ก็อาจแนะนำให้สมาชิก เพื่อให้หันมาใช้บริการเพิ่มเติมได้
2. คณะกรรมการธนาคารชุมชนควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกที่อยู่ในแหล่งอื่น ๆ เข้ามาใช้บริการ เพราะในปัจจุบันโลกของการสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้สมาชิกสามารถเลือกรับข่าวสารได้หลายทาง ซึ่งทำให้เกิดโอกาสในการประชาสัมพันธ์ของทางธนาคาร เพื่อให้ประชาชนที่ไม่เคยมาใช้บริการเกิดความสนใจและหันมาเลือกใช้บริการธนาคารชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ทางหน่วยงานราชการควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกธนาคารชุมชนเกี่ยวกับเรื่องบทบาทของธนาคารชุมชน
2. ให้สมาชิกมีความตระถึงการออมเพื่อเป็นประโยชน์ส่วนตนในอนาคต
3. ควรมีการติดตามผลหลังจากการให้บริการแก่สมาชิก เพื่อสร้างความประทับใจให้กับสมาชิกให้มากยิ่งขึ้นและ เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานและการให้บริการของคณะกรรมการธนาคารชุมชน เพื่อจะได้นำข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นมาหาทางแก้ไข ส่วนที่ดีอยู่แล้วก็จะได้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปที่ไม่เคยเข้ามาใช้บริการได้ทราบถึงการบริการของธนาคารชุมชน เพื่อเป็นการนำเสนอให้ประชาชนได้มีโอกาสเลือก และเป็นการเปิดช่องทางการออมให้กว้างมากขึ้น

5. ควรมีการจัดสวัสดิการสำคัญ ๆ เพื่อเรียกความสนใจจากสมาชิกที่มาใช้บริการ และจูงใจให้เกิดการชักนำประชาชนอื่น ๆ ให้มาใช้บริการของธนาคารชุมชน เป็นการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์และช่องทางการให้บริการมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาในเรื่องลักษณะแบบเดียวกันนี้ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับ โดยจะทำให้เห็นถึงความแตกต่างกันระหว่างพื้นที่

2. ควรทำการศึกษาวิจัยลักษณะเดียวกันนี้ กับสมาชิกธนาคารชุมชนในเขตพื้นที่อื่น ๆ โดยศึกษาจากสมาชิกที่ใช้บริการ เพื่อหาข้อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเลือกใช้ บริการของธนาคารชุมชนนั้น ๆ สามารถนำผลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลและพัฒนาระดับความสามารถ ในการให้เลือกใช้บริการของธนาคารชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการธนาคารชุมชนในทุกพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจของสมาชิกในการทำงานของคณะกรรมการธนาคารชุมชน ทั้งนี้จะ ได้ทราบถึงความพร้อมในการให้บริการ และความเต็มใจในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลต่อ คุณภาพ ประสิทธิภาพของการธนาคารชุมชน แต่ละแห่งได้เป็นอย่างดี

4. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องประสิทธิภาพในการให้บริการของธนาคารชุมชน ในทุกพื้นที่